

לקח מהפרשה

" וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוור בארץ לכל יושביה... " (כה' י')

אחרי כיבוש הארץ על ידי יהושע, זכה כל שבט לנחלתו. נחלת השבט עצמה חולקה בין ראשי בתי האב. כל אחד מישראל זכה לאדמה פרטית, שהיתה רכושו. זהו מצב מבורך, אידיאלי לפרט ולחברה. אולם, יש להניח שמצב חלוקה ראשוני זה לא נשמר לאורך ימים. המציאות הכלכלית חזקה מכל תיאוריה על שוויון, על זכויות ועל צדק. בני ישראל החלו בוודאי גם לסחור בצד חיי החקלאות שפיתחו. אדמות נקנו ונמכרו. נחלות החליפו ידיים. ובתוך שנים לא רבות נוצרה, ללא ספק, מפה חדשה של ארץ ישראל. מפה מנומרת באחוזות גדולות. נחלות רחבות ידיים הפכו לרכוש פרטי של יחידים. היוזמה והזריזות של המעטים הפכה אותם לעילית כלכלית. לעומתם, גדל בהתמדה גם ציבור חסרי הקרקע, שהאילוץ הכלכלי שינה את מצבם לחלוטין. כך נוצר פער חברתי בולט. עד שנת החמשים...

ביום הכיפורים של שנת היובל תקע השופר את תקיעת החופש והחרות, ואזיקי הארץ נשמטו מאליהם. כבלי הכלכלה הוסרו מעל "מדינת היובל". בבת אחת התפרקו האחוזות הגדולות: " וקדשתם את שנת החמשים שנה וקראתם דרוור בארץ לכל יושביה... ושבתם איש אל אחוזתו ואיש אל משפחתו תשובו... ". כל אדם שב אל נחלת אבותיו, לעבדה מחדש. הרכוש הבסיסי - האדמה - שב להיות רכושו של בעליו האמיתי. החובות בטלו כולם. העבדים העבריים שבכורח התנאים שיעבדו את עצמם, זקפו מחדש את קומתם, נשמו מלוא הריאות חירות. בדרכם הביתה זכו לברכתו החמימה של אדונם: " וקראתם דרוור בארץ לכל יושביה... ושבתם איש אל משפחתו " (שם).

כך חגג השוויון, שוויון האמת, את חגו הגדול. נמוגו המעמדות שהתפתחו במשך השנים. האיזון הכלכלי שהופר – הושב על כנו. רגע נפלא ומשכר! לאחר מכן? בתום שנת השוויון, האחוה והחירות?

הכל התחיל מחדש. שוב נפתח הפתח למשק חופשי. מאבקי הכישרון והתושיה, החריצות והעשיה, יצאו שוב למירוץ מכשולים חדש עד... שנת החמשים הבאה. אכן, במצוות היובל טמונים גרעיני הפתרון לבעיות החברה האנושית. עקרונותיה העתיקים יכולים בהחלט לשמש בסיס לתכנית פעולה כלכלית, אפילו כלל עולמית, שתביא לחלוקה חדשה וצודקת יותר של משאבי תבל.

אולם, היישום ואפשרות הפעלת העקרונות האמורים, תלויים בפרט "קטן", שאותו "שוכחים" משום מה, שעה שמעלים על נס מצווה זו. בלעדיו לא תיכון מלכות היובל בעולם. פרט "קטן", המוזכר ברורות באחד מפסוקי המצווה: " והארץ לא תימכר לצמיתות, כי לי הארץ, כי גרים ותושבים אתם עמדי " (שם כ"ג). שמים לב לתוספת? תוספת שהיא התבלין האידיאולוגי המונח ביסוד המצווה. תוספת זו משלבת את החירות הגמורה הניתנת לכל אחד מישראל, להפעיל כרצונו את אמצעי הייצור (האדמה) – עם שלילת הבעלות המוחלטת עליה: " כי לי הארץ ".

כדי להגשים אוטופיה זו נחוצה שפת האמונה. דרושה הכרה איתנה, כי אמנם שייכים הארץ והעולם כולו לבוראם – האלוקים.

(מתוך פרשה ולקחה, מאתר ערכים 'להבין')

פינת ההלכה

צליית כבד ובשר שלא הוכשר: המשך (סי' עו')

א: מותר לאכול בשר צלי גם אם עדיין לא נצלה לגמרי, ואפילו אם נצלה פחות מחצי צלייה, מפני שהדם שנשאר בתוכו הוא דם האברים שלא פירש, ואינו אסור באכילה.

ב: אם מתכננים לבשל את הבשר אחרי הצלייה, צריך להמשיך בצליה עד שהבשר נצלה לגמרי.

ג: בדיעבד אם בשלו אותו אחרי שנצלה לפחות חצי צלייה, מותר באכילה.

ד: חולה שאסור לו לאכול מלח, ואם ימלחו את הבשר לפני הבישול עלול להיגרם לו נזק בריאותי, יכול לכתחילה לצלות בשר חצי צלייה, ולבשל אותו אחר כך, כדי שלא יצטרך למלוח אותו.

ה: הדם הנוסף מכבד ומבשר שנצלה ללא שהוכשר קודם, אסור באכילה בשום צורה.

ו: אם צולים כבד או בשר שלא הוכשר והדם נוטף לתוך תבנית, התבנית נאסרת לשימוש מפני שבולעת דם.

ז: כשרוצים שהתבנית לא תיאסר צריך לשים בה מים, וכל טיפה שטיפול לתוכה תתבטל במים. (איסור והיתר כרך א' עמוד תקמו)

ח: אם צולים כבד או בשר שלא הוכשר, ונטפו הנוזלים על גבי לחם, הלחם אסור באכילה מפני שבלע דם.

חכמת חיים: (מהספר שימחליה)

'השגרה מעניינת – יום נגמר יום מתחיל, החיים – משהו לא רגיל.

זמן איכות / חלק ג'

על מה מדברים בזמן איכות? כבר כתבנו 'מה לא לומר' בזמן האיכות. (לא להטיף מוסר...) אז על מה כן מדברים? ובכן צריך לדעת שלא תמיד צריך לדבר, צריך בעיקר לתת לו לדבר ולהתבטא. תנו לו לספר על בית הספר, על המבחנים, אפשרו לו לשתף אתכם בחוויות שעבר במשך היום, התייעצו אתו בדברים שהם לא מאוד עקרוניים. אתם יכולים גם לשתף אותו בחוויות שעברתם אתם. מה קורה כשהילד לא מאלו שזכו 99 קבין של שיחה והוא שותק? יש לכך שתי סיבות עיקריות: א: אולי נבלם בפעמים הקודמות שניסה לדבר וזה מה שגורם לו לא לספר ולשתף: במקרה כזה אנו צריכים לדרבן אותו לדבר באמצעות שאלות מנחות. כמו: 'איך היה המבחן?' 'האם אתם מעתיקים במבחנים?' 'איך מגיב לכך המורה?' (בלי מוסר, ובלי לעודד העתקה). השאלות המכוונות ילמדו אותו לדבר אם לא נבלום אותו. ב: מה עושים עם ילד שהוא שתקן וסגור מטבעו? כבדו זאת! אבל חשוב שידע שאתם כאן בשבילו כשהוא צריך אתכם. **סיכום:** בזמן איכות בעיקר נותנים לילד לדבר, כך נלמד אותו: מה מפריע לו, מה משמח אותו, מה מעמדו בחברה ובלימודים... ונוכל בעזרת ידע זה לתת לו כלים להתמודד במה שהוא צריך חיזוק, ואת זה צריך לעשות לאו דווקא בזמן האיכות. בהצלחה ושבת שלום, שושנה.

"והארץ לא תמכר לצמיתות..." (כה' כג')

שאלו את ר' נחשון גאון: **הרי הגויים כבשו את הארץ במלחמת כיבוש, אם כן מה נשתנה כיבוש זה מכיבוש שאר מקומות שהוא על פי דין קניין גמור?** השיב הגאון: במקום שיכולים לקנות בדמים = כסף, שם הכיבוש הוא קניין. ואפשר לקנות גם בדמים = דם – מלחמה. שבמקום שיש קניין אחד יש גם את הקניין השני. (קניין דמים – גם דמים כסף וגם דמים דם). אבל בארץ ישראל מקרא מלא הוא: **"והארץ לא תמכר לצמיתות"** ואינה בת מכירה, ואף אם נמכרה הרי היא חוזרת ביובל לבעלה. ובמקום שקניין דמים – כסף לא קיים, גם הקניין של דמים ממש אינו קניין. לכן כתוב: 'ויתן להם ארצות גויים לאחוזת עולם', ולא את ארץ ישראל. (חפץ חיים)

סיפור לשבת

הנהגה החטוף / קובי לוי

ידידי המוהל רבי אברהם סילם, התרגש לקבל את ספרי **"השאלה, התשובה, העיתונאי"** עם הקדשה לבבית. "הרב לוי, אני ממש מתרגש – אמר – אבל אתה חייב לשבת איתי שעה-שעתיים ואני מעמיס עליך סיפורים מדהימים שאוזן לא שמעתן עד היום...". רגע, רגע – אמרתי – פטור בלא סיפור, אני לא זו! "בבקשה קבל סיפור נדיר ביופיו – השיב – לפני כשש שנים הייתי אמור למול מספר לא מבוטל של תינוקות כן ירבו, היה זה בחודש אלול, עשיתי ברית באזור התעשייה הצפונית בשעה שבע בערב, כאשר שקיעת החמה בשעה 15:19. ונותר לי עדיין לעשות ברית נוספת בבית כנסת 'אליהו הנביא' בשכונה דרומית. נותרו פחות מ 15 דקות להגיע לשם. עליתי למכונית, עם עוזרי, ושעטנו לכוון כביש החוף. לפני שעלינו לכביש החוף, חשתי שההגה אינו מגיב. עצרתי בשולי הכביש, וגיליתי שיש תקר בגלגל הימני-קדמי. הבטתי בשעון, והרגשתי שהרקות שלי מכות בי בהתרגשות... נותרו לי בקושי 10 דקות להגיע, הרכב מפונצ'ר, ואחרי השקיעה אסור למול... מבטי האכזבה של ההורים והאורחים החלו לצלול בי בדמיוני, ובשניות הלחוצות הללו חיפשתי נואש אחרי פיתרון ניסי... נעמדתי במרכז הכביש, והנהג המבוהל שהגיע למולי החל לצפצף ארוכות. הוא חשש שכנראה מדובר באדם לא יציב... הוא עצר. נכנסנו למכוניתו, וביקשתי ממנו: סע צדיק שלי, סע... אתה לא עוזב אותנו... אתה חייב לעזור לנו... "הנהג היה המום. מי אתם?! מה אתם רוצים ממני?! מה פתאום נכנסתם בלי רשות למכונית?! אולי אתם שודדים... תעשו לי טובה רדו מן הרכב...!!! "סע!!! שאגתי... תן גאז, אני כבר מסביר לך מה ולמה. רד מן הגשר ימינה, היכנס לכביש החוף סע דרומה 7 ק"מ, ומשם בזריזות לשכונת קרית נורדאו, אני מוהל, יש לי ברית מילה שם, עוד 9 דקות שקיעה, תבין מכונית התפנצ'רה, הקב"ה שלח אותך אלי, כי אתה המלאך שלי... "זיק של חיוך ניצת בעיניו של הנהג שהיה חילוני למהדרין אבל עם לב חם: "אתה מוהל? הו, הו, זה כבוד בשבילי להסיע מוהל בשביל מצוות ברית מילה".

"והוא לחץ על הגאז. ועוד איך לחץ על הגאז. מכוניתו החדשה כמו נערה מן ההלם וטסה במהירות לכוון היעד המבוקש. באותן דקות שנידמו לנו כמו נצח, עסקנו באמירת תהלים ובתחינה לקב"ה, שנצליח להגיע לפני השקיעה... לפתע חריקת בלמים. אני פוקח עיניים, כשמולי בית הכנסת "אליהו הנביא". נותרו עוד ארבע וחצי דקות לשקיעה. אני ועוזרי שועטים מן הרכב. השקטתי תוך שניות את הרוחות הנרגנות, ותוך דקה וחצי התינוק היקר נכנס בדלת הקדמית לעם היהודי, נימול כדת וכדין". סיפור נחמד רבי אברהם, הפטרתי לעבר ידידי הוותיק, אבל דומני שהעיקר חסר מן הספר...

"רגע הרב לוי, הסיפור עוד לא התחיל, זה רק היה הפתיח. מעניין לאן אנו שועטים עכשיו? שאלתי. יצאנו מבית הכנסת ואני מבחין בחוץ ב"נהג שלנו", זה שחטפנו אותו בעל-כורחו באמצע נסיעתו. "בואו עלו, אחזיר אתכם לרכב, או לכל מקום שתמצאו" הוא קרא לי. עלינו לרכב, ואז נישקתי אותו במצחו בחום. "ידידי, אין לך מושג לאיזו מצווה אתה שותף. בזכותך נכנס ילד נוסף לבית היהודי של אברהם אבינו. אשריך!!! ואשרי חלקך...". הנהג החטוף והאדיב שתק כמה שניות, ואז התחיל לדבר כשהוא נרגש: "שמי שמעון. אם לפי דבריך עשיתי מצווה גדולה, ואתה רב ומוהל חשוב, אז אני מבקש ממך ברכה מיוחדת, כי אולי זו עת רצון. אני בן 45 שנים, ועדיין לא נישאתי, אני רווק בעל כורחי, לא מצאתי את בת זיווגי מן השמים. העיכוב הזה מעיק עלי וגורם לי עצב. אז ברכני רבי שאזכה להינשא בקרוב.. אני מרגיש חצי בנאדם". הוא עמד לפרוץ בבכי... ואז נשמתי עמוק, הנחתי את יד ימיני על ראשו וברכתי אותו מכל הלב, עד טיפת דמי האחרונה... "ה' יזכה אותך להינשא בקרוב, ותקים בית נאמן בישראל, ואזכה למול את בנך ביום השמיני... רק אל תשכח אותי!!!"

"אתה לא תאמין הרב לוי, חלפה לה שנה בדיוק, ואני מקבל צלצול טלפון: "שלום מדבר שמעון, אתה זוכר אותי... אני הנהג שלך, אני המלאך גבריאל שהובלתי אותך לברית מילה ארבע דקות לפני השקיעה... רבי אברהם, חודשיים אחרי הברכה שלך נישאתי לנוות-ביתי, והיום בשעה מוצלחת נולד לי בני בכורי... הבטחת לי שתזכה להיות המוהל והקב"ה שמע וקיבל ברכתך. "הסיפור עוד לא ניגמר. הספקתי מאז למול בן נוסף של שמעון, כאשר לפני הברית אני מספר בין פיוט לפיוט את הסיפור הנהדר ששמעת עכשיו".